

Un aniversari carregat de desitjos

El Museu Nacional de Ceràmica González Martí, ubicat al palau de Dosaigües de València, acaba de complir 50 anys d'història, pendent encara d'una ampliació vital per al seu futur. Mentre els fons continuen als magatzems, el centre preveu que el canvi de Govern a Madrid desbloquege definitivament la situació.

Enmig d'un present incert i un futur ple d'incògnites, el Museu Nacional de Ceràmica i Arts Sumptuàries González Martí acaba de començar els actes de celebració del cinquantè aniversari de la seua creació. Uns actes que inclouen tallers, conferències, presentacions de llibres i una gran exposició prevista per al mes d'octubre que farà una retrospectiva de la història del museu, convertit avui dia en un centre de referència per al col·leccionisme ceràmic.

Però la celebració dels primers cinquanta anys d'història d'aquest museu ubicat en un dels edificis més emblemàtics de la ciutat de València, com és el palau de Dosaigües, ha servit no només per reivindicar la importància dels valuosos fons allí exposats des del 1954, sinó també per recuperar el debat sobre el futur del museu, abandonat per a uns, oblidat per a uns altres. En qualsevol cas, un debat pendent des de fa massa anys. L'ampliació del centre fa sis anys que s'espera en algun despatx entre València i Madrid. I, mentrestant, la qüestió de la titularitat, amb el canvi de partit al Govern espanyol, ha tornat a estar a l'ordre del dia, i s'ha parlat molt en les darreres setmanes sobre la possibilitat que el González Martí esdevinga un museu de titularitat valenciana.

De moment, les intencions del Ministeri no sembla que hagen de modificar l'actual situació del museu. En una reunió celebrada la setmana passada amb tots els directors de museus estatals, la ministra de Cultura, Carmen Calvo, s'ha mostrat decidida a transferir la titularitat només d'aquells museus que avui dia són gestionats per les comunitats autònomes. En el cas valencià, seria el

Museu Sant Pius V el que es veuria afectat per aquest traspàs, mentre que el Museu de Ceràmica, gestionat directament des de Madrid, es quedaria en la mateixa situació. És a dir, com a museu estatal, de propietat i gestió estatals, com la resta de centres de la xarxa nacional de museus. Encara és més: la possibilitat d'un canvi de gestió i propietat del González Martí ni tan sols s'ha discutit.

El que sí que sembla que podria fer un gir important és la voluntat del Ministeri de desbloquejar les obres d'ampliació del museu, un projecte que ja porta sis anys d'endarreriment i que ha afectat profundament l'activitat del museu. Si, efectivament, les promeses del Ministeri es compleixen, el Museu de Ceràmica podria finalment mostrar al públic tot el seu fons, integrat per més de 23.000 peces, de les quals avui dia només se'n poden contemplar 3.000.

Un museu de paciència infinita. La del Museu González Martí ha estat des de sempre una història d'endarreriments, de precarietat i de reivindicacions. Des que el 1916 es va apuntar per primera vegada la necessitat de tenir un museu que conservara tot el patrimoni ceràmic valencià i fins que a principi dels anys cinquanta l'estat va comprar el palau de Dosaigües per instal·lar-hi el museu. El projecte va anar quallant, però va patir importants pèrdues. Per exemple, la del patrimoni del marquès de Dosaigües, que al llarg dels anys vint es va vendre als col·leccionistes. Paral·lelament, el palau, una de les obres més representatives del barroc, va patir un fort espoli i fins i tot va estar a punt de ser modificat per convertir-se en una acadèmia d'ensenyament.

“L’inici de l’ampliació està molt a prop”

Jaume Coll és el director del Museu de Ceràmica González Martí. El mateix any que va assumir la direcció del centre, el 1998, s’havia d’iniciar la segona fase de millora de museu. Però encara no han començat les obres. Després de sis anys d’espera, Coll apunta a una solució a curt termini perquè el públic pugui gaudir de les 23.000 peces que formen la magnífica col·lecció del centre, entre ceràmiques, gravats, obres pictòriques, carrosses, ventalls, etc.

— Una col·lecció bastíssima...
— I complexa de gestionar...
— Quines són les peces més valuoses de la col·lecció?
— El González Martí té la col·lecció de ceràmica espanyola i valenciana més important de l’estat. Té fons que no es troben en cap altre museu, com paviments complets del segle XVIII o interiors de cuines tradicionals valencianes.

— Què li manca?
— Les grans peces del segle XV, que són les que van fer famosa la producció ceràmica valenciana.
— Va ser un problema d’espai?
— Quan al segle XIX s’inicià el col·leccionisme internacional, que aleshores lideraven França, Anglaterra i els Estats Units, van desaparèixer gairebé totes les peces.

— Els motius van ser bàsicament econòmics?

— La presència d’alguns dels més importants agents del comerç en això de la ceràmica va facilitar, per dir-ho d’alguna manera, la venda de moltes peces. S’aprofitaven, per una banda, del fet que molts monuments estaven abandonats i, per una altra, evidentment, de les necessitats econòmiques d’una noblesa vinguda a menys.

— Què li ha quedat, al museu?
— Una valuosíssima col·lecció ceràmica del segle XIX i una important representació de taulells gòtics.

— De les 23.000 peces inventariades, només n’hi ha 3.000 d’exposades. És un problema d’espai?

— Bàsicament. En l’època de González Martí el museu va arribar a tenir 5.000 metres quadrats, i ara en tenim 3.000. A banda, hem reduït el nombre de peces exposades en les sales. Si González Martí n’exposava 400 per sala, nosaltres en tenim 150. Intentem sintetitzar, explicar el que volem amb les peces estrictament necessàries.

— Per a quan es preveu l’inici de les obres?
— ...Fa molts anys que intentem desbloquejar la situació i buscar-hi solucions. Malauradament, no hem aconseguit el su-

port que esperàvem. Però no per part del Ministeri. El problema va més enllà. Hem de traslladar els fons del museu que es troben en l’edifici on s’han de començar les obres. I això no és fàcil.

— Hi ha alguna solució a curt termini?

— Hi ha, efectivament, una solució, que és traslladar les peces a Madrid. Però m’hi negue rotundament. Vull continuar mantenint les peces a l’abast del públic. I això és una condició indispensable a l’hora de decidir el trasllat.

— El Ministeri de Cultura s’ha mostrat recentment favorable a transferir la titularitat als museus que actualment tenen una gestió autònoma, com és el cas del Museu Sant Pius V. En canvi, no sembla que estiga disposat a transferir la propietat als museus de la xarxa estatal, com el Museu de Ceràmica, que no tenen transferida la gestió. Li sembla una solució adient?

— Jo sempre he dit el mateix, que l’important en aquests casos és dependre d’una sola administració. La que siga, estatal o autònoma, però només una. Això que un museu siga gestionat per una administració i la propietat de les obres siga d’una altra dificulta molt la feina. Per això crec que el que es vol amb aquesta mesura és eliminar situacions de conflicte entre administracions.

— Posats a demanar, preferiria una gestió autònoma, com la de l’IVAM?

— És evident que aquesta mena de

fórmules faciliten la gestió. O almenys, ho haurien de fer... Però també és cert que depèn del tipus d’institució. Nosaltres tenim una col·lecció amb unes necessitats molt determinades. Necessitem professionals amb un bagatge històric important, que coneguen els fons. No podem canviar de personal cada quatre anys perquè, si no, trencaríem tota la línia de treball.

— Quin futur espera per al museu?

— Un cop reformat l’edifici annex al palau de Dosaigües, m’agradaria exposar totes les peces. No en sales d’exposicions permanents, perquè seria quasi impossible. Però sí en magatzems habilitats per a l’accés del públic. També s’habilitarien sales per mostrar els grans paviments, les carrosses i moltes altres peces que ara per ara no es poden veure.

— Podria ser aquest un futur immediat?

— És una qüestió de voluntat política. Però la solució al bloqueig i, per tant, l’inici de l’ampliació, està molt a prop.

Jaume Coll, director del Museu de Ceràmica, creu que el Ministeri desbloquejarà aviat l’ampliació.

González Martí, un home compromès amb el patrimoni

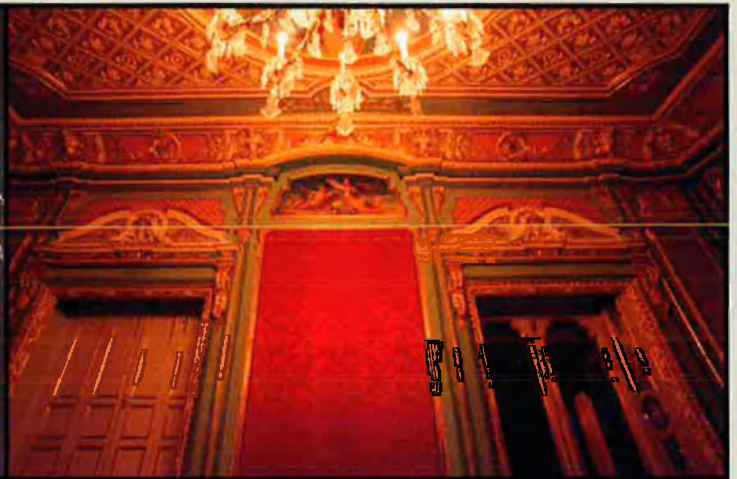
El nom que acompanya el Museu Nacional de Ceràmica és el del seu fundador, Manuel González Martí (València, 1877-1972), una figura cabdal en la promoció i conservació del patrimoni valencià. Assagista, crític d'art, col·leccionista, caricaturista, escriptor i moltes més coses, Manuel González Martí va començar sent un dibuixant aficionat per convertir-se, anys després, en un amant de les belles arts i especialment de la ceràmica.

Fruit d'aquesta relació amb l'art va fer caricatures, va dirigir revistes d'art, va viatjar al Vaticà per estudiar els paviments borgians (molts dels quals va restaurar ell mateix) i els taulells valencians del Vaticà, va ser professor a l'Escola de Ceràmica de Manises i va escriure obres com *Azulejos gòtics con leyendas*, *La ceràmica antiga valenciana* o *Ceràmica del Levante español*. Però si hi ha alguna obra que el defineix, aquesta és *Contes del Pla i de la Muntanya*, un recull d'articles que rememoren records, històries i vivències de González Martí, molts dels quals estan vinculats a Morella, ciutat d'on procedia la seua família i amb la qual sempre va mantenir una relació estreta.

Ferran Zurriaga, home lligat al món de l'ensenyament i bon coneixedor de la vida i obra de González Martí, el defineix com "un aficionat a moltes coses que va acabar sent un expert en moltes coses". "Va ser –diu Zurriaga– una de les persones que més va treballar per conservar el patrimoni valencià. Va recórrer el país, va fer fotos, treballs de camp, dibuixos... Tot, per captar una realitat que li interessava profundament. Podríem dir que va ser una mena de Cavanilles del patrimoni." Efectivament, l'afició per conservar allò propi el va dur a evitar la

EL TEMPS / RAFA OIL

A l'esquerra, Manuel González Martí i la seua esposa, Amèlia Cunat, responsable en bona part de la important tasca que va fer el fundador del museu. A la dreta, una de les sales de palau de Dosaigües, seu del Museu de Ceràmica.

desaparició de molts taulells. "Va denunciar l'espoliació en nombrosos articles a la premsa", assegura Zurriaga.

De la seua afició per la ceràmica, va aconseguir una important col·lecció ("de vegades –recorda Zurriaga– comprava coses només per salvar-les. Encara que després no pogués menjar"), que anys després, el 1947, va donar íntegrament a l'estat amb la condició que no havia d'eixir mai de València. "A pesar de tot –ironitza Zurriaga–, no se'n refiava gaire, de la seua ciutat." A partir d'aquesta col·lecció, es va crear el Museu Nacional de Ceràmica, inaugurat el 1954 i convertit, anys després, en un referent internacional.

A banda de la seua dedicació a la ceràmica, González Martí tenia altres ocupacions. Va presidir en dos períodes diferents Lo Rat Penat. "Allí –recorda Ferran Zurriaga– va acollir Carles Salvador i va aconseguir que Madrid li concedira permís per donar cursos de valencià." Posteriorment va ser nomenat acadèmic de l'Acadèmia Internacional de Ceràmica, vicepresident honorari de la Hispanic Society de Nova York i també fill predilecte de la ciutat de València. El 1972 va morir, també a València, convertit ja en un erudit, promotor i salvador del patrimoni valencià. **R. M.**

Un cop superades totes les dificultats, el palau va viure una llarga època d'èpica. Es va ampliar la superfície i va incrementar els seus fons gràcies a les donacions de moltíssims benefactors. Però després de més de tres dècades d'èxits, el maig del 1990, el palau va haver de tancar les portes per sotmetre's a un procés de restauració urgent (la invasió de tèrmits, entre d'altres, l'havien convertit en una pseudoruïna) i va romandre

tancat gairebé durant nou anys. La restauració va ser absoluta, i el resultat, satisfactori. El projecte, però, incloïa una segona fase per condicionar l'edifici construït el 1971, on avui dia s'hi emmagatzemen els fons. Les obres que s'havien d'iniciar el 1998, un cop inaugurada la primera fase, no han començat, i altres activitats del museu, com ara el taller de restauració, estan paralitzades a l'espera que els treballs es puguin exposar.

Ara, teòricament, s'obre una porta per al futur del museu. Tot i que el traspàs de la titularitat és gairebé inviable, sí que es pot avançar en una solució per a l'acondicionament de noves sales.

Qui sap si, per primera vegada en catorze anys, el museu finalment pot deixar d'estar lligat a la voluntat dels polítics de torn.

Rosanna Melià